

GAZETA WARSZAWSKA

We SRODĘ DNIA 28. LUTEGO ROKU 1787.

Z Warszawy dnia 28. Lutego. Pomysłną odebraliśmy ongi wiadomość o początkowej podróży Najjaśniejszego Pana, szczęśliwej przeprawie przez rzeki Pilicę y Radomkę, y przybyciu do Koziennic dnia 24. o godzinie pierwszej z południa, w doskonałym zdrowiu. Oczekiwac tam będzie JKMość na doniesienie o czasie y miejscu, w których przez Wisłę przeprowadzić będzie mógł z zupełnym bezpieczeństwem.

Woiewództwo Belzkie, po Rezygnacyi JP. Ignacego Cetnera wakujące, JP. Michałowi Borchowi Kancelarzycowi Koronnemu, jednemu z trzech Kandydatow jest konferowane.

Jmć Pan Felicyan Staroszewski, Kapitan Reymentu Gwardyi Piechoty Koronnej w przeszłych dniach postąpił na aktualnego Maiora w tymże Reymencie.

Z Petersburga d. 30. Stycz: Imperatorowa Jejmość wyliczyć kazała miasteczku Selesko, w którym 95. zgorzało domow, 1900. Rublow. Od tego miasteczka, podróż Monarchini ciągnęła do Baszanizy, y d. 21. Stycznia ztamtąd do Wielikije Łuki. Nazajutrz, Pleškowski Gubernator Generał-Leytnant Piel, otrzymał Order S. Włodzimierza drugiej klasy, a na Urzędzie Pleškowskiego Vice Gubernatora będący Kollegialny Konfiliarz Bryllin, tenże Order trzeciej klasy. Przy granicy Pleško-

weskiej y Połockiej Gubernii, Imperatorowa Jeymć łaskawie uwolniła na powrót Gubernatora Generalnego, y Gubernatora Gubernii pierwszej, a była przyjmowana od Generalnego (Gubernatora *Passek*, Połockiego Gubernatora, Generał-Majora *Lünia &c.* Dnia 22. przybyła Imperatorowa Jeymć do miasta *Wielisch*; 23. do *Paratsche*, a potem do *Smoleńska*, gdzie od Szlachty y Duchowieństwa, uroczyście była witana. Biskup *Smoleński* spotykał Monarchinią z krzyżem, y Świętych obrazami. W nocy miasto było illuminowane.

Z *Gdańska* d. 12. *Lut.* Dnia 28. zeszłego miesiąca, tutejszy Starego Miasta Magistrat, obchodził pamiętkę stoletnią, czyli *Annum Seculare*. Obywatela niegdy swego y kolegi, nieśmiertelney pamięci *Heweliusza*, naywiększego czasow swoich Astronoma, który urpodziwszy

się d. 28. Stycznia R. 1611. przedstem lat, tegoż samego dnia y umarł. Doktor y Professor *Blech*, stołowną do tey okoliczności miał Mowę, w obecności licznie zgromadzonych gości, o zasługach tego Wielkiego Męża (*).

Z *Alexandryi w Egypcie* d. 10. *Grud.* Sytuacya tu nasza jest żałowna barzo. Handel wszelki odłożeniem leży, y trzy tylko okręty *Europejskie* znaydują się w porcie naszym. Część Floty *Kapitana Bafzy*, do *Stambulu* po prowizye popłynęła. *Kapitan Bafza* sam, dla swojego okrucieństwa, w kraju jest Thydzony. Przy ostatniej potyczce, w samey rzeczy stracił 15. tysięcy ludzi, których wielka część przeszła do dwóch zbuntowanych *Beyow*, którzy hojnie pieniędźmi sypneli; a zaś *Turecki* stary *Admirał Wielki*, pieniądze na poddanych wyciśnione, zbiera tylko, y na ku-

(*) Jak *Toruń* swym *Kopernikiem*, tak *Gdańsk* słusznie zaszczyca się swoim *Heweliuszem* (czyli Janem *Hewelke*) sławnym wieku swego Astronomem. On to pierwszy postrzegł wahanie się *Xieżyca*, które nazywają *Libratio Lunae*. On także pierwszy dokładnie obserwował plamy czyli makulę *Xieżyca*, y swoją ręką odryfował, oraz na różne niby *Prowincye* (iako na *Mappach Geograficznych*) podzieliwszy, y obszerny wykład dawszy, wysztuchować kazał. Odkrył ieszcze wiele *Gwiazd*, które, na pamiętkę *Panującego* podówczas *Krola*, nazwał *Firmament Sobieskiego*. W obserwacyach Astronomicznych był niepracowany, w czym pomagała mu jego żona, w Astronomii wielce uczona; iakoż y iey Obserwacye mamy w druku. Dwa *Polscy Krolowie Jan Kazimierz y Jan Sobieski*, raczyli odwiedzić Dom iego y Obserwatorium. Z nayuczeńszymi w *Europie* ludźmi utrzymywał małą y przyjaźną korespondencyę, iako to: z *Wallis*, *Merfenne*, *Gassendi*, *de Bouillaud &c.* z którymi też zabrał przyjaźń podczas swego wiażowania, gdy się uczył w *Niemczech*, we *Francyi*, w *Anglii*. Był wielce szacowany od *Jana Colbert*, sławnego Ministra *Ludwika Wielkiego Krola Francuskiego*, y od samegoż tego Monarchy, od którego, nie tylko znaczną odebrał razem sumę pieniężną, ale y coroczną pensyą był obdarzony.

pę składa. Rozumieli, że w *Kairze* nieutrzyma się, y że będzie przymuszony cały opuścić *Egipt*. Jeśli te zamieszkania nieustaną wkrótce, a uprawa roli nie zacznie się prędko, tedy głód większe sprawi pustoszenia, niż sprawiła dotąd wojna. Wreszcie, *Kapitan Basza* choruje, y chociaż na 15. tysięcy ludzi werbować każe, słychać jednak, że dwaj *Bejowie* już są w marszu do *Kairu*.

Z *Hagi* d. 6. Lutego. W *Goes* wielki powstał rozruch, w którym 6. domów zrabowano, a w 70. okna wybito. W *Zeelandyi*, uczyniono akt Assoyacyi między niektórymi osobami Stanu y Ministrami Regencyi, dla utrzymania wsparcia y umocnienia przy teraźniejszych okolicznościach konstytucyi Rzpłtey, Praw, y prerogatyw Xiążęcia *Stadhudera*, jako Generał Kapitana y Generał Admirala dziedzicznym prawem do niego przylączonych, *Geldrya* y *Fryzya*, do tej przystąpi Assoyacyi.

Dawny dla Xiążęcia *Stadhudera* tak pożyteczny Regulament, teraz y w Prowincyi *Oberysel* zniesiony został.

Słychać, że *Hrabia de Görz* od *Stanow Generalnych* w podarunku otrzymał łańcuch złoty 1500. *Złt*; wartujący. Każdy z jego Sekretarzów odebrał takiż 300. *Złt*; szacowany. Jak wiadomo, cudzoziemscy Posłowie przy swoim wyjeździe, z Rzpłtey, takie prezenta odbierają.

Nowy akt konfederacyi w *Zeelandyi*, jest na stronę Xiążęcia *Stadhudera*, y partyi tegoż Xiążęcia nowej dodaie odwagi. Akt ten, od barzo już wiele znakomitych osób jest podpisany.

Rozruch w *Goes* w *Zeelandyi*, barzo miał być znaczny. Partya *d'Orange* wiele domów złupiła, *Day Boże*, żeby spokojność, tu y po innych miejscach, nie wzruszoną została.

Negocyacya między Xiążędziem *Stadhuderem*, *Hrabią de Görz*, y *J.P. de Rayneval* odprawiona, wkrótce z druku wyidzie.

Przy wszystkich tych okolicznościach, rozchodzi się pogłoska, że Xiąże *Stadhuder*, za dwa tygodnie do *Hagi* przybędzie.

Z *Londynu* d. 3. Lut: *J.P. Fawknér*, nie niesprawiwszy z *Portugalii* powrócił, y *J. Pan Fox* nie całę źle mowi twierdząc, iż szkoda byłaby dla *Anglii*, gdybyśmy stracić mieli, korzyści Traktatu zwanego *Me-thuen*. Sto lat temu, iak w Roku 1687. *Portugalczycy* umieli do siebie zwabić kilku *Angielskich* Fabrykantów wełnianych, ktorzy Fabryki wełniane, tak pomyślnie tam zakładali, iż *Anglia* wiele straciła na tym. Potym *Angielski* Posel przy Dworze *Lizbońskim* *J.P. Mathuen*, całę użył zrzeczności, y Dwór *Lizboński* do zawarcia Traktatu, od swego nazwiska zwanego, naklonił w Roku 1703; Założone Fabryki *Portugalskie* ustały, y *Anglia* nay-

większe miała pożytki z tegoż Traktatu, ponieważ odbył *Angielskich* manufaktur wełnianych, barzo był znaczny w *Portugali*.

Wiadomy Pan *Beaumarchais* najął tu sobie dom, y w Marcu z *Paryża* tu jest spodziewany.

Z *Berlina* d. 10. *Lutego*. Owey Xiegi pod tytułem: *Correspondence familiere & amicale de Frideric II. Roi de Prusse, avec U. F. de Suhme Conseiller intime &c.* dwa tomy wyszły z pod prasy, y znajduią się u Xiegarza Fryderyka *Vieweg*. Obadwa te tomy kosztują 2. *Talary* y 8. *Groszy*. Wszystkie listy, w których się niektóre nawet znajdują poezye, podług oryginalnego skryptu w niczym nieodmienione, są tam wydrukowane.

Z *Rzymu* d. 25. *Stycz*: Prałat *Cardinali* na mieysce Kardynała. *Casali*, uczyniony jest Prefektem *del buon Governo*, y wkrótce Kardynałem będzie nominowany. Cały *Rzym* zastanawia się nad tym, iakoż y Prałat sam zdumiał się na tę wiadomość, którą mu Kardynał *Braschi Onesti* imieniem Papieskim przyniósł.

Z *Florencyi* d. 30. *Stycz*: *Florentczy* chcieli Wielkiemu Xiążęciu Panu swemu wystawić z brązu statuetę na koniu, za wielkie iego dobrodziejstwa dla kraju uczynione, y za wprowadzenie nowey Księgi Praw Kryminalnych. Duchowni y *Swieccy*, żydzi nawet tu osiadli, znaczne na ten koniec subskrypcye uczynili, lecz gdy proszono u W. Xiążęcia o konsens na to, Xiąże

odpowiedział, iż takowe swych podanych myśli, barzo mu są mile, y żadanego pozwolenia zupełnie im nieodmawia, ale sądzi, że prosty napis na marmurze, na publicznym jakim mieyscu, toż samo sprawi. Jeżeli zaś zebrane summy zechcąłożyć na dzieło iakie, któreby powszechnie było pożyteczne, tedy sam do wystawienia takowego chce się przykładać, podpisując tyle, ile do onego zakończenia jeszcze zabraknąć może. Deklaracyą tą iaskawą przeniknione MIASTO CAŁE, subskrypcyą kontynuując.

Y u nas tym sposobem, iako w *Medyolanie*, Dworskje dla dam suknie, całowania ręki, y przyklekani przed W. Xieństwem, są iaskowane.

Z *Hamburga* d. 16. *Lutego*. Hrabia d' *Anhalt* na podroży swojej z *Petersburga* do *Laponii*, dojechał aż do *Waja*. Dla krotkości czasu musiał się wrocić nazad. Wszystkie iego w *Rossyjskim* Państwie dotąd odprawione podroży, wynoszą na 22,789. wiorst. Podróż iego terazniejsza do *Chersonu* wynosi około 7000. wiorst.

Podług tegorocznego kalendarza *Peterzburzskiego*, liczba Miast w *Rossyjskim* Państwie jest 663. z czego się pokazuje, że Imperatorowa Jejmość za swojego panowania, 223. miast erigować kazała.

Z *Wiednia* d. 7. *Lutego*. Wprzeszłym roku do wprowadzonego tu ubogich *Institutum* 55,708. Złł. iat-mużny doszło.

S U P L E M E N T

DO GAZETY WARSZAWSKIEJ

W ŚRODĘ DNIA 28. LUTEGO ROKU 1787.

Z Warszawy d. 28. Lutego. Miasto Nowa Warszawa w przeszły czwartek to jest d. 22. Lutego, przez zgodną Elekcją obrało Prezydentem JP. Wacława Chalupę, Woytem zaś JP. Marcina Pawłowicza.

Z Paryża d. 5. Lutego. W przeszłym tygodniu, Krol Jmć odwiedzał ciotkę swą Karmelickę *Madame Louise*, y był także w Szpitalu, gdzie ubodzy y chorzy się znaydują. Kosztował Monarcha chleb, iaki tam dają ubogim y chorym, y pokazał wielkie nieukontentowanie mówiąc: *Taki chleb, ledwoby był dobry dla psów, nie zaś dla ludzi.* Natychmiast kazał odmienić Szpitalnych Administratorów.

Na budowę 4. nowych Szpitalow, znowu zapisałi *Fermier's Generaux* 264,000. *Liwrow*, Generalni Pocht Kommissarze 60,000. Generalni Ceł Administratorowie 74,000. jeden, który swe imię zataił, 150,000. JP. *la Borde* 100,000 JJ. PP. *Givartod y Haller* 30,000. JP. *Magnon de la Beine* 24,000 Xiążę *de Praslin* 10,000. a zmarła Xiężna *de Luxemburg* zapisała 60,000. *Liwra*:

Z Wiednia d. 3. Lut: Teraz *Porta* uczyniła satysfakcją Dworowi Cesarowskiemu, nadgradzając za popelnione w *Belgradzie* zaboystwo na jednym kupcu *Dimic*. Obywatele *Belgradu*, będą musieli zapłacić Familii zabitego 20,000. Złt: a ci wszyscy, którzy wchodzili do zaboystwa, w obecności dwoch Cesarzkich Kommissarzow, mają być dekreutowani.

Wiele w naszym *Wiedniu* umiera ludzi z *apoplexyi*.

Z *Brandeburga* d. 10. Lutego. Wielorakie są powieści o odmiannach, które mają być wprowadzone w naszym woysku, ale nic z pewnością o nich dotąd niemożna powiedzieć.

Z *Madrytu* dnia 23. Stycznia. Zima tu w tym roku barzo jest tęga, y razem tak odmienna, iż wielkie za sobą sprowadza choroby.

Z Wiednia d. 3. Lut: Szkoły w *Węgrzech* znacznie teraz w górę idą. Fundusz na *Stipendia* dla ubogich studentow, wynosi co rok

na 81,279. Złt: z którego Funduszu 426. ubogich studentów korzysta. Liczba uczący się młodzi po Akademjach y po 59. Gymnazyach, składa się z 7,102. uczniów.

Druga część księgi Praw w tych dniach z pod prasy wyidzie. Tytuł iey jest następujący: *Józefa II. Prawa y Rozządzenia dotyczące się sprawiedliwości w szóstym Roku swego panowania*. Kary śmierci, kilka tylko wyjąwszy przypadków, całe są zniesione.

W *Austryackich* krajach, eriguje się 17. całe nowych Parafii, 15. nowych Kapelanii lokalnych, 32. Cooperatoryi &c:

Z *Berlina* d. 8. *Lutego*. W roku 1784. w krajach *Królewsko-Pruskich*, iak wiadomo, 14,000. funtów zebrano iedwabiu. Ciężka zima y nieustające dwóch lat poprzedzających deszcze przyczyną były, iż w tym przeciągu trzecia ledwie część zebrana była; tym czasem *Pastryotyczny* nasz Minister *Hrabia de Herzberg*, rozdał iednak rozmaite nadgrody tak osobom tym, które pierwszy raz zebrały iedwab, iak y tym, które potym już zebrały; y w tym roku nadgrody dawać będzie. Zachęca przytym, aby chowający iedwabniki, przez dwuletni nikczemny y niepomyślny zbior, iako z przypadkowej zley pory iedynie wynikający, od dalszego starania odstraszyć się niedali.

Z *Hagi* d. 10. *Lutego*. Potwierdza się, że Regulament 1675. roku, w *Prowincyi Oberyssel* jest zniesiony, lubo wiele ze Stanu *Rycerskiego*, przeciwko temu protestowało się.

Surowe propozycye względem suspendowania *Xiążęcia Stadhudera* dziedzicznego, od *Szarż Stadhudera*, *Kapitana*, y *Admirał Generała*, zdają się ieszcze do niejakiego czasu być odłożone. Chcą naprzod czekać na rozpoznanie tey *Komisji*, którą miasto *Harlem* niedawno zaproponowało. Tym czasem, niektórzy coraz barzief twierdzą, że *Xiąże Stadhuder* naywiększą teraz ma nadzieię powroćenia barzo prętko znowu do swoich prerogatyw y godności. Tenże *Xiąże*, doniośł *Stanom Generalnym*, tak o naturze swoich dyfferencyi z *Stanami Holandyi*, iak y o projektach do ugody iemu uczynionych. Wszystkie 6. *Prowincye*, wzięły ten interes *ad deliberandum*, sama tylko *Prowincya Holandyi* protestowała się, ponieważ to jest domowa wewnętrzna sprawa, która się tylko do iey *Prowincyi* ściąga.

W tym tygodniu *Stany Generalne*, odesłały znowu część tych pieniędzy, które podług konwencyi w *Paryżu* podpisanej, *Cesarzowi* *Jmci* mają być wyliczone.

Z *Sztokholmu* d. 2. *Lutego*. Niedawno tu zgorzały 3. domy. W iednym z nich była położnica, która dziecko swoje w prześcieradle spuściła na doł, y tak je ratowała; sama zaś ratować się nie mogąc, zgorzała.

Z Brandeburga d. 10. Lutego. Przy nadchodzącym Iarmarku w Frankfurcie, kupcom znaczna folga, co do cła y rewizyi, iest pozwolona.

Mówią, że Huty szklane, w Elektorckiey y nowey Marchii, być mają kassowane, z przyczyny, iż barzo wiele drzew wychodzi na nie. Na ow czas wprowadzenie obcego szkła, za miernym podatkiem będzie pozwolone.

Z Listu z Paryża d. 5. Lutego. Odkryło się tu teraz bankrutowanie, nad którym się każdy zastanawia. JP. Baudard de St. James, Podskarbi wydatkow Departamentu morskiego, w przeszły czwartek prosił u Rządu o pożyczanie 6. Millionow, inaczej musiałby już ustać z płaceniem. Gdy tey summy nie otrzymał, prosił daley, aby dla uniknienia sądowego processowania, do Bastyli był wsadzony, co też we czwartek o 11. godzinie w nocy nastąpiło. Podług obrachowania, wynoszą długi iego na 27. Millionow; to zaś, co sam ma na długach, czyli co iego iest własnością, na 33. Milliony; ale w takiey liczbie, nie mało bez wątpienia znajdzie się niepewnych Dłużników. Ten JP. de St. James, dziedzicznych dobr miał na 8. Millionow, urząd iego przy Departamencie morskim czynił mu do roku przeszło 400,000. Liwrow, a podczas wojny, corocznie na półtora milliona. Jak wiadomo, Pan ten, nadzwyczajnie żył wspaniale, do czego się przyłączył handel Kartami Bankowemi, który bankrutowanie przyspieszył. Bracia także, Payen przestali płacić, y iak mówią, na trzy Milliony zbankrutowali. Krol Jmć osobną wyznaczył Kommissyą, dla weyrzenia w interesa JP. de St. James.

Monarcha Nasz, dnia 2, przytomny był Kapitulę S. Ducha, podczas ktorey, Xiążęcia d'Angouleme, naystarszego syna Hrabiego d'Artois, Kommendorem wspomnionego Orderu nominował.

Hrabiemu de Vergennes polepszyło się nieco, ale JP. de Calonne barzo iest chory, dla czego rozpoczęcie Zgromadzenia des Notables do 13. albo 15. tego miesiąca zostanie odłożone.

Pan de Cagliostro, Krolowi Jmci y Krolewskiej Radzie, oddał Suplikę drukowaną, kilkadziesiąt kart zawierającą, przeciwko J. P. Che-non synowi Kommissarza przy Chatelet, y przeciwko JP. de Launay Gubernatorowi Bastyli, od których domaga się, iak wiadomo, summy w gotowiznie, y niektórych kosztownych papierow &c: przy osadzeniu swoim w Bastyli straconych.

Słychać, że Podskarbi ciotek Krolewskich J. P. Harvoin, który, iakeśmy namienili, na 2. Milliony zbankrutowawszy uciekł, w Klastorze Karmelitanek w St. Denis znajduje się.

Z Herwe d. 6. Lutego Na przedmieściu Miasta *Leodyum*, kosztami Dworu *Francuskiego*, założony jest barzo znaczny Magazyn owśa &c: Dowoz do niego jest gęsty, naywiększy zaś z *Niemiec* przychodzi rzeką *Maas* aż do *Givet*, *Charleville*, *Sedan*, y tak daley. Politycy upatrywali już w duchu swoim *Francuską* armią do *Holandyi* maszerującą. Ale jednym razem słychać, że Krol *Francuski* do *Metz* pojedzie tego roku, y przytomny będzie manewrom wojaka swojego.

Ze Lwowa d. 27. Stycz: Kontrakty tego roku u nas są barzo znaczne, a liczba Cudzoziemców jest nadzwyczajna. Jarmark przy tym pomyślnie idzie, a rozporządzenia w tej mierze uczynione są według żądania tak przedających, iako y kupujących. Nie schodzi nam na *Operach*, *Balach*, *Muzyce* &c: do rozrywki.

Z Frankfurtu d. 6. Stycz: Przed kilką latami 4. Obywatelów z *Mittelbronn*, który należy do Cyrkułu *Pfaltzborn* w *Lotaryngii*, za popełnione u tamecznego żyda *Heinzel* złodzieystwo, za potwierdzeniem Dekretu Parlamentu *de Metz*, powieszono; a trzech na *Gale-ry* skazano. Teraz z *Sulz* przy *Neckar* piszą, że to ów wiadomy łotr *Hannickel*, okradł owego z *Mittelborn* żyda *Heinzel*; a tak owi siedmiu za złodzieystwo Dekretowani obywatele, wcale byli niewinni. Nowy znowu dowód, że tameczne Prawo Kryminalne, potrzebuie poprawy.

DONIESIENIE Z WARSZAWY DNIA 28. LUTEGO R. 1787.

W Drukarni *Warszawskiej* Nadwornej JKMci y P.K.E. wyszedł II. Tomik Zebranego Wiersza w materyach moralnych J. X. Kawiera *Zubowskiego* Kanonika *Kurzelowskiego*. Cena na lepszym papierze Złt: 3. na wodnym Złt: 2. Gr: 15.

Księgarnia *Gröllowska* uwiadomia JJ. PP. Prenumeratorów na Dzieło pod tytułem *Ustawy do Dobroci Razdow* przez Xiężnę Jeymę *Jabłonowską* Woiewodzinę *Bractawską*, iż trzeci Tom Dzieła tego wyszedł z druku, który aby raczyli odebrać, uprasza. Można na to Dzieło iestacze prenumerować aż do końca Marca roku bieżącego, płacąc Czer: Złt: i. potem upłynionym terminie, nieomylnie zawarta będzie prenumerata, y exemplarz ieden całego Dzieła kosztować będzie Złt: 24. Na końcu tegoż miesiąca Marca wyndą niezawodnie z podprasy Tomiki IV. V. y VI. w Kwietniu zaś y Maju Tomiki VII. y VIII. W przyszłym tygodniu wyndzie także w tejże Drukarni Książka pod tytułem: Porządek robot miesięcznych ogrodnika na cały rok wypisany, y na miesiąc podzielony, podług Exemplarza drukowanego w roku 1786. w *Siemiaty-czach* za rozkazem Xiężny Jmci *Jabłonowskiej* Woiewodziny *Bractawskiej*; kosztować będzie Złt: 5.

Dworku Sukcesorów *Miaszkiewiczowskich* na Ulicy *Przejazd* przed Cekaunem Nro 648. sytuowanego, pod konkurs poddanego, y przez Dekret Sądow Radzieckich M. S. W. na sprzedaż deklarowanego, z mocy prorogacyi przez Urząd Ławniczy M. S. W. uczynionej, licytacya onegoż dnia 5. Marca na Ratuszu M. S. W. po południu odprawować się będzie, życzący sobie nabyc, niechay takowey licytacyi attentuią.

Znajduje się kolaska na sprzedaż nowa zielona /lakierowana, na resforach, z siedzeniem na przedzie, która tak do podróży, iako y do miasta służy. Ktoby sobie życzył ją nabyć, niech się uda do Pałacu JP. *Dembnińskiej* Starościny *Olbromskiej* pod Nrm 460. w tyłach dziedzińcu w Oficynach.